

ברכת המזון (26)

אדרבא עיקר הברכה שבמזון היא בשדה. ונראה שכשם שיש ברכה בשדה שמתרבה היבול בכמות ובאיכות, כמו כן יש ברכה בבית, וענין מבואר (ילקוט שמעוני דברים פרק י"א רמז תת"ס) וכך איתא שם: דבר אחר מראשית השנה ועד אחרית השנה, וכי יש פירות בשדה מתחלת השנה עד סוף השנה, אלא הן ברשותי ליתן בהן ברכה בבית כשם שאני נותן ברכה בשדה שנאמר: "יצו ה' אתך את הברכה באסמין", ואומר "העוד הזרע במגור". ומנין אף באוצר שנאמר: "ברוך אתה בעיר". ומנין אף בעיסה, תלמוד לומר "ברוך טנאך ומשאתך". ומנין אף בכניסה וביציאה שנאמר "ברוך אתה כבואך וברוך אתה בצאתך", ומנין אף באכילה שנאמר: "ואכלת ושבעת", ומנין אף כשירד לתוך מעיים תלמוד לומר: "והסירותי מחלה מקרבך", הן ברשותי ליתן בהם ברכה בבית כשם שניתן בהם ברכה בשדה, ולא כנימה ורקבובית תכנס בפירות ולא יין מחמיץ ולא שמן מבאיש ולא דבש מדביש.

ספר "ברכת חיים"

מקור ברכת האורח

כתב העץ יוסף בשם הירושלמי: דברכת האורח נלמד מהא דכתיב: (דברים ח. י) "וברכת את ה' אלוקיך", ודרשינן לה "את" לרבות בעל הבית. ואולי אפשר לומר דלפי זה מובן מדוע מברכים בברכת האורח את הנכסים, כיון שעיקר של מצוה זו "וברכת את ה' אלוקיך על הארץ הטובה אשר נתן לך", דהיינו שעיקר הברכה היא על הארץ לכן מברכים את נכסיו.

ספר "ברכת חיים"

ברכת האורח: יהי רצון שלא יבוש בעל הבית בעולם הזה ולא יכלם לעולם הבא.

ההבדל בין בושא לכלימה ביאר המלבי"ם, הבושה היא מעצמו והכלימה היא מאחרים. והא דמייחסים הבושה לעולם הזה והכלימה לעולם הבא, אולי אפשר לומר, שכיון שעיקר הבושה בעוה"ב הוא מאחרים, וכדאיתא (ב"ב עה.): מלמד שכל אחד ואחד נכוה מחופתו של חבירו, ומאידך הבושה לאדם הרעב היא המנעותו מלבקש אוכל מזולתו, וא"כ יוצא שאכן הבושה היא מעצמו, ולכן מבקשים שלא יבוש בעולם הזה ולא יכלם לעולם הבא.

ספר "ברכת חיים"

מה בין מגדיל למגדול

רבים עמדו על טעם המנהג לשנות בימות החול: "מגדיל ישועות מלכו", ולומר במקום זאת בשבת וביום טוב, בחול המועד ובראש חודש "מגדול ישועות מלכו". אכן שני פסוקים נפרדים הם: בשמואל (ב. כב. נא) נאמר: "מגדול ישועות מלכו", ואילו בתהלים (יה.

הרחמן הוא ינחילנו יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים.

שנינו בסוף מסכת תמיד גבי שיר של יום: בשבת היו אומרים מזמור שיר ליום השבת, מזמור שיר לעתיד לבוא ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים. וגרסינן עלה בראש השנה (לא.): תניא רבי יהודה אומר משום רבי עקיבא בראשון מה היו אומרים וכו' בשביעי היו אומרים מזמור שיר ליום השבת ליום שכולו שבת, ומייתינן שם לדרב קטינא, דאמר רב קטינא שיתא אלפי שני הוא עלמא וחד חרוב, שנאמר ונשגב ה' לבדו ביום ההוא. ופרש"י: ליום שכולו שבת. שעתיד העולם להיות חרב, ואין אדם, וכל המלאכות שבותות, על אותו יום אומרים שיר של שבת. וכתב בבן יהוידע שם וז"ל: וחד חרוב פירוש, יחרב חומר הטבעי ומצוי עתה, מפני כי יזדכך החומר של עולם הזה, ויהיה זך, כמו חומר גוף הצדיקים אשר יושבים עתה בגן עדן התחתון, ששם הנפש מתלבשת בגוף שנראה לעיני הכל גוף גמור, אך באמת הוא חומר זך, קרוב לרוחני ממש, שאין צריך לאכילה ושתייה גשמית, אלא ניזון מריח הטוב של גן עדן, וחי לעולם, ולא ישלוט בו לא שינה ולא שום מקרה טבעי, ככה יהיו הגופים לעתיד האלף השביעי.

ספר "חיים של ברכה"

הצדיקים לא נחים ב"יום שכולו שבת ומנוחה" ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי עולמים.

בגמרא (ברכות סד): אמר רבי חייא בר אשי אמר רב: תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, שנאמר "ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלוקים בציון". והקשה המהרש"א בחידושי אגדות: שהרי עולם הבא שזוכים בו הצדיקים הוא, יום שכולו שבת ומנוחה, ואיך נאמר שאין בו מנוחה? ויישב המהרש"א, שאין להם מנוחה, הכוונה למנוחת השגת השכל, שתלמידי חכמים אינם נחים אלא משיגים תמיד את השגות השכינה יותר ויותר, וזהו עיקר המנוחה, שנהנים בכל עת יותר ויותר מזיו השכינה בשכלם הרוחני. הוסיף על כך הצ"ח: ואני אומר, שאף בעולם הזה נאמר שאין להם מנוחה, הוא כן, שמשיגים עומק התורה יותר ויותר, וזהו ממש מעין עולם הבא ועל זה אמר (ברכות יז.): עולמך תראה בחיך.

מהרש"א וצל"ח (ברכות סד.)

הרחמן הוא ישלח לנו ברכה מרובה בבית הזה
הנה בפשטות בקשה זו קאי על המזון, דהיינו שה' ישלח במזוננו ברכה המרובה בבית זה, אבל צריך להבין, מהי ההדגשה שה' ישלח את הברכה המרובה בבית זה, והלא

נא) נאמר: "מגדיל ישועות מלכו", אך מדוע ייחסו נוסח זה לימי חול ונוסח זה לימי שבת חג ומועד? ב"דרכי משה" (קפ"ט. א) הביא מנהג זה בשם האבודרהם שקיבל זאת מרבותיו, ונתן בו טעם לשוני: מפני שהשבת הוא מלך גדול לעומת החול, ו"מגדול", שהוא מלא עם וא"ו, הוא מלך גדול (כלומר: תנועה גדולה לפי כללי הדקדוק), בעוד "מגדיל", שהוא חסר יו"ד, וחיריק בלי יו"ד הרי הוא מלך קטן (כלומר: תנועה קטנה). ועוד "מגדיל", הוא בתהלים, ועדיין לא היה דוד מלך, ו"מגדול" הוא בשמואל, וכבר היה מלך.

בשם הגר"א אומרים לפרש: שמאחר ולשון "מגדיל" הוא מהתהלים, והדין שאין קורין בכתובים בשבת, על כן יש לומר "מגדול" שנאמר בשמואל, שאינו בכתובים אלא בנביאים, אך רבים תמהו על שמועה זו, שהרי כל פסקוי דזמרה והתפילות מלאים בפסוקים מהתהלים, ולא שמענו שערערו על אמירתם בשבת? אולם הגאון רבי שלמה העלמא, בעל "מרכבת המשנה", מוסיף שאף שאנו מתפילים פסוקי דזמרה ומזמורים בשבת, אין זה דומה לנוסח תפילה, שלגביו כאשר אנו יכולים לומר פסוק מן הנביאים אנו מעדיפים אותו על הפסוק מן הכתובים.

ואילו הגאון לייב גורדון בעל "עיון תפילה", ביאר על פי דברי "ילקוט שמעוני" (שמואל ב. רמז קסד): כתוב אחד אומר מגדיל וכתוב אחד אומר מגדול, רבי יודן אמר: לפי שאין ישועתה של אומה זו בה בבת אחת, אלא מגדלת והולכת, ומהו מגדול? שנעשה לה מלך המשיח כמגדל גדול, שנאמר "מגדל עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב", עד כאן לשון המדרש. ומשום כך בימות החול, שהם נגד ימות הגלות, אומרים "מגדיל", על בנין הישועה, שהקב"ה עוסק בבניינה והולך ומגדילה תמיד, ואילו בשבת וביום טוב, שהם כנגד ימות המשיח, אומרים "מגדול", על הישועה, שכבר נתגדלה כל צרכיה ונעשתה כמגדל עוז.

עוד אפשר לפרש: ב"ילקוט שמעוני" (שמואל ב) כתוב אחד אומר מגדיל וכתוב אחד אומר מגדול, רבי יודן אמר: לפי שאין ישועתה של אומה זו בה בבת אחת, אלא מגדלת והולכת, ומהו מגדול? שנעשה לה מלך המשיח כמגדל גדול, שנאמר "מגדל עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב". על כן, הואיל ובשבת קודש האדם מגיע לשלימות קומתו הרוחנית, שכן היא היצירה הרוחנית שבה העם בטהרתו הוא כמגדל המתנשא אל על, שצופים בו למרחוק, כך השבת היא תצפית על כל ששת ימי המעשה, ולכן בשבת אומרים "מגדול", וכפי שאמר הילקוט שהיא מסמלת מגדל. בימות החול, לעומת זאת אומרים "מגדיל", כי בהם קומתו של האדם קטנה וישראל בימי צרתם מביטים למגדל הגאולה, ועל ידי ציפיה זו ליום שכולו שבת, הם מגדילים את כיסופיהם לגאולה.

ספר "כמוצא שלל רב, ברכת המזון"

הלכה: דקדוקים בענייני אמן

יזהר לבטא את המילה "אמן" באופן ברור, ולא יענה אמן חטופה דהיינו כאילו האלף נקודה בחטף, פירוש: בשווא. וכן, לא יענו "אמן" בניקוד שורוק או חולם, כי באלו אין המשמעות מתפרשת להאמנת דברים, אלא יאמר בקמץ גדול. לא יענה אמן קטופה, דהיינו שמחסר קריאת הנו"ן ולא ניכר שמוציאה בפה, וכן יזהר שלא יחסר קריאת האל"ף או המ"ם. לא יפסיק באמצע תיבת אמן, שאז יהא נשמע א-מן או אמ-ן. ומצוי זאת אצל הבעל קורא בענייניו אמן קודם הקריאה. יאריך קצת באל"ף של אמן, וימשך קצת בקול הברה. גם ימשוך קצת בקול הברת הנו"ן.

ספר "נוטרי אמן"

פתגם: אל תט ימין ושמאל, הסר רגליך מרע. משלי

חקירה: שומע כעונה

לא מועיל בברכה שאינה שלימה, משום שדין שומע כעונה נאמר רק על שמיעת ברכה שלימה, או משום שברכה שאינה שלימה אינה ברכה כלל, ושומע כעונה נאמר רק על ברכה או תפילה או מצוה. (ברכת מרדכי א"ח ב ומועדים א-ח)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: פשוטו כמשמעו

אחד ממתפללי בית הכנסת הפסיק באמצע קריאת שמע ודיבר, בתום התפילה אמר לו הרב: רואה אני שאתה מקיים את הכתוב "ודברת בם" פשוטו כמשמעו.

ספר "חד וחלק" חלק ד' (קעג)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוזה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטיין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ולציפורה לידיה בת רבקה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'רלי בן ג'ולייט אסתר. אמיל חיים בן עזיזה.

